

AZ ANYAGI – TECHNIKAI FŐNÖK HELYE, SZEREPE A HADTÁPELLÁTÁS MEGSZERVEZÉSÉBEN

Takács László¹

A címben megjelölt témát a gyakorlati megvalósulás, ezen belül saját tapasztalataim, valamint a haderőnem sajátosságainak megfelelően tervezem közreadni. Úgy gondolom, hogy a veszprémi tudományos tanácskozás egyfajta folytatása volt az elmúlt évben júniusban Székesfehérváron megtartott tudományos konferenciának, ahol a védelemgazdasági szakosztállyal közösen az integráció kérdései kerültek feldolgozásra. Mindannyian ismerjük, tudjuk az integráció által létrehozott szervezeti rendet, annak működési mechanizmusát, eredményeit, árnyoldalait, melyeket már elég sok helyen és formában, különböző szinteken feldolgoztak, így erre nem kívánok visszatérni. A középvezetői szinten, így nálunk is abból indulunk ki, hogy feladatainkat ebben a szervezetben, ilyen összetevőkkel kell megoldani, így ennek megfelelően tesszük a dolgunkat.

A Légvédelmi Parancsnokság és alárendeltjei anyagi-technikai szolgálatai szervezeti felépítésüket tekintve alapvetően azonosak a Magyar Honvédség többi szerveivel, azonban struktúrájában a haderőnem sajátosságok szerint a szakirányoknak megfelelően bővülnek ki. Katonai szervezeteink feladatorientáltságát figyelembevéve, a haderőnem az általános anyagi-technikai feladatokon túl egy sor sajátossággal rendelkezik, amelyek jelentős hatást gyakorolnak az anyagi-technikai főnök tevékenységére, ezen belül a hadtápellátás megszervezésére.

Néhány terület ezek közül:

- két fegyvernemi magasabbegységünk kötelékébe feladatrendszerükből adódóan önállóan gazdálkodó kislegrészek tartoznak, amelyek területileg is elkülönülnek. *Így például gazdálkodás szempontjából a rádiótechnikai dandár 16, a légvédelmi rakétadandár 12 önálló kislegrészgel rendelkezik.* Ezen katonai szervezetek lakott településektől viszony-

¹ Takács László ezredes, a MH I.P anyagi-technikai főnöke, parancsnok helyettes

lag távol oldják meg feladataikat, a harci munkát külön állásörletekben valósítják meg. A légvédelmi rakétaosztályok és rádiótechnikai századok hadtápellátására a követelmények ugyanazok mint más szervezetekre, csupán a nagyságrend és a mennyiség változik. *Ezen sajátosság hadtápbiztosítás vonatkozásában, különösen a rádiótechnikai dandárnál már szakirányú vezetéstechnikai és a teljes értékhez kapcsolódó vezethetőségi kérdéseket is felvet, különös tekintettel a területi elhelyezkedésre,*

- a haderőnem fegyvernemeinek harci-technikai adottságából eredően katonai szervezeteinknél az anyagi-technikai biztosító állomány aránya magas, - 50-65 % - amiből természetesen döntő részben a haditechnikai szolgálat részesedik,

- a különböző készütségi, készenléti folyamatos légtérelőőrzési feladatok ellátása *már béke időszakban is harc feladat végrehajtásának biztosítását* jelenti. A repülő harc kiképzés nagymennyiségű hajtóanyag mozgását, kezelését, kiszolgálását igényli,

- alárendeltságunkba tartozó katonai szervezetek feladatvégrehajtásukat és területi elhelyezkedésüket tekintve *békében és háborús tevékenység idején átfogják az ország teljes területét.* Ezen katonai szervezetek a szárazföldi csapatok komplex harctevékenységet megelőzően felveszik a küzdelmet az agresszor ellen, biztosítják légvédelmi szempontból a csapatok hadműveleti felvonulását és szétbontakozását, akadályozzák a légi felderítést, aktív tevékenységet folytatnak a légi-uralom megtartása érdekében, megkezdik a légvédelmi hadművelet megvívását. Mindezekből következik, hogy a szárazföldi csapatok felvonulását megelőzően már a légvédelmi csapatok manővereket hajtanak végre, hamarabb ott vannak a hadműveleti területen, egyrészt stacionáris elhelyezkedésükből adódóan, másrészt a harcrend felvétele alapján a veszélyeztetett irányok megerősítése érdekében,

- készütségi rendszerünkben adódóan *már a minősített időszakban emeltszintű feladatokat hajtanak végre, ezen fokozott intenzitású végrehajtással egyidejűleg hajtják végre feltöltésüket.*

Mindezek az ellátás vonatkozásában koncentrált irányok egyidejű kielégítését és a fennakadás nélküli megvalósítást, lehetőleg mindenoldalúan behatárolt, egyeztetett megszervezést feltételez.

A fentiekből is látható, hogy az anyagi-technikai főnökségre ezen belül a hadtápszolgálatokra milyen, *az általánosan túlmenő feladatok hárnak*. Feladatvégrehajtási tevékenységünk sokrétűsége, valamint az ellátási tevékenység viszonylagos homogén megjelenése miatt katonai szervezetinknél a *hadtápszolgálatok általában relatív önállósággal* végzik munkájukat. A hadtápszolgálat ellátási tevékenységét - ami nemcsak részterületekre, hanem a szervezet teljes vertikumára kiterjed és hatással van - úgy gondolom más szakterülettel összehasonlítani nem célszerű, ez egyedi megközelítést feltételez. Ezért véleményem szerint *az anyagi-technikai főnökök a hadtápellátás megszervezése tekintetében elsősorban iránymeghatározó, követelménytámasztó, koordináló, végrehajtási feltételbiztosító és elszámoltató szerepet kell, hogy betöltsenek*. Ezt indokolja az a tény is, hogy ilyen sok irányba egyformán és egyidejűleg ráfigyelő, mindenhez értő szakember nem található, ha igen akkor nagyon kevés, valamint a biztosítandó főiránynak való megfelelés elvonja az energiát. **Míndezek alapján anyagi-technikai főnök hadtápellátás megszervezésében betöltött szerepét az alábbiakban látom:**

- a parancsnok követelményei és elvárásai alapján szabja meg az ellátás követelményeit, a lehetőségek összhangjával (azok teljesítendő mutatószámát, az elérendő célokat), határozza meg az ellátás irányait, esetleges preferenciákat,

- biztosítja az előjárók és az általa megszabott feladatok végrehajtási feltételrendszerét és ezen belül a szükséges állomány, anyag, eszköz és pénzügyi háttérrel,

- szervezi és folyamatosan vezeti az anyagi-technikai szolgálaton, valamint a katonai szervezeten belüli együttműködést, mindenoldalúan értékelt, elemzett tevékenység alapján hozza meg a szükséges döntéseket,

- egyéb szolgálati személyei bevonásával irányítja a gazdálkodási tevékenységet, különös tekintettel a katonai szervezete egészének érdekei szem előtt tartásával,

- megvalósítja a hathatós képviseletet az ellátási tevékenység teljes terjedelmére vonatkozóan,

- szervezi a törzsmunkát, a katonai felkészítést, a tevékenységek célját és felhasználói oldalról való ellenőrzését.

A fentiek nem valamiféle munkaköri leírást jelentenek, csupán iránymeghatározásul szolgálnak. Nem tartom szerencsésnek a szakmai munkába való közvetlen beavatkozást, a döntési mechanizmusok túlzott centralizálását. Úgy gondolom, a szakmai tevékenységek összehangolására kell nagyobb súlyt fektetni, a szakmai belső végrehajtási folyamatokba csak fennakadás, vagy teljes vertikumú megvalósítás esetén kell beavatkozni. **Azokban már itt célszerű felvetni az elszámoltatás, fontosságát, melyre azonban nincs megfelelő szervezeti keret, sem közép irányító, sem csapatszinten.**

Az anyagi-technikai főnök munkájának egyik legsarkalatosabb pontja napjainkban az ellátás feltételrendszere anyagi-pénzügyi alapjának biztosítása. Jelen gazdasági körülmények között a szükségletek és a rendelkezésre álló lehetőségek összhangjának minél jobb közelítése nagyon átgondolt és felelősségérzetet kívánó tevékenységet jelent. A járandóságok, ellátmányok és a kötelező szolgáltatások minőségi mutatók szerinti biztosítása háttéréneked időbeni rendelkezésre állítása az anyagi-technikai főnökök és hadtápfőnökök igen szoros munkakapcsolatát tételezi fel.

Kiemelt helyet kell, hogy kapjon az ATF-k tevékenységében *a belső együttműködés folyamatos és eredményes fenntartása*. Az ellátó szolgálati ágak a szervezet egészét érintő tevékenységgel foglalkoznak, így természetes igény részükre a szervezet egészét érintő alapadatok időben történő rendelkezésre állása, a bekövetkezett változások ismerete, a felkészítés feladatrendszerének tervtől eltérő módosulásai. Mindezek mögött anyagi és pénzeszközök vannak. Minden lehetséges eszközzel elő kell segíteni az állandó munkakapcsolatban lévő szakágak kölcsönös tevékenységét.

Így például szoros együttműködésben dolgozik:

- az üzemanyag szolgálat a gépjárműtechnikai, légvédelmi rakéta-technikai, repülő mérnök-műszaki szolgálattal, a szállító szolgálattal,

- az ételmezési szolgálat a pénzügyi szolgálattal, szervezési és mozgósítási szervekkel, a törzsszel, elhelyezési és egészségügyi szolgálattal,

- a ruházati szolgálat a pénzügyi szolgálattal, szervezési és mozgósítási szervekkel, személyügyi szervvel.

Jelen helyzetben a számviteli részlegek ATF-ség állományából való kikerülésével az ellátó szakágak legtöbb helyen tényleges nyilvántartási-, naprakészégi nehézségekkel küzdenek, az operatív döntések meghozatalánál saját tárolóhelyi nyilvántartásukra kell hogy támaszkodjanak. Hasonló helyzet áll elő több esetben amikor a pénzügyi bonyolítás terén szakági jogcímszerinti meghatározások szükségesek, az esetleges eltérések kapcsán szakági elszámolási feszültségek keletkeznek. *Ez alatt a szakági illetménynyilvántartás és a tényleges pénzügytechnikai, tehát a megvalósult bankműveletek, a szállító felé való pénztámogatás tényleges megvalósulásának összhangja megszakadását értem.* Ilyen megközelítésben felvetődik a kérdés, beszélhetünk-e a szolgálati ágak pénzgazdálkodásáról, vagy csak a pénzalapokon nyugvó anyaggazdálkodásról. Véleményem szerint ebbe a kérdéskörbe tartozik az ATF, a szolgálati ágak és a közvetlen értékelő- elemző alosztályok, anyaggazdálkodási alosztályok, gazdálkodási főtisztek kapcsolatrendszere. Ebben a kérdésben az egyes beosztási kötelezettségek és feladatrendszerek nem teljesen kiforrottak. Amikor a szolgálati ágak szakmai munkájáról beszélünk, ez csak a szakág teljes vertikumát jelentheti, nevezetesen a szakág illetékes vezetőjének teljes terjedelemben át kell fogni a tervezéstől a rendszerből való kikerülésig az egész folyamatot. Az ellátási felelősség megvalósulása másképpen nem képzelhető el. *Ezért a szolgálati ág - főnököknek a saját szakterületére vonatkozóan teljes terjedelmű jogosítványt célszerű biztosítani, annál is inkább, mert működési tevékenységük egymástól is teljes egészében elkülönül.* Ezen feladatok összehangolása, közös nevező szerinti végzése a hadtápfőnökök munkájának döntő tartalmát jelenti.

A hadtápfeladatok tevékenységében egyik sarkallatos pont az elszámoltatás, az ellenőrzési tevékenység. Úgy gondolom, hogy ezen feladatokat az összehangoltság követelménye miatt célszerű az ATF-ség törzsmunkájában érvényesíteni. Ebben a tekintetben a kötelező ellenőrzések mennyiségi meghatározásának rendszerét csak a teljes elszámoltatás szintjéig tartom célszerűnek, tehát a szolgálati ágak szintjéig. A többi vezetési szinten keret jelleggel lehet vizsgálni a kérdést, és inkább az állapotért való felelősséget lehetne konkretizálni és keretjellegű követelményeket megállapítani.

A cikk korlátozott lehetősége miatt természetesen a téma részletes elemzésére nincs módom, mindamellett a napi élet egy "történelmileg" kialakult gyakorlatot hozott létre, amit az új helyzethez való igazodás szempontjából a gyakorlati alkalmazhatóság és eredményesség oldaláról

mindenképpen meg kell vizsgálnunk. Ugyanakkor figyelemmel kell lennünk arra is, hogy a túlszabályozottság óhatatlanul negatív hatásokat válthat ki.

Összességében megállapítható, hogy a vizsgált téma nagyon összetett. Egyfajta szemléletmód váltásra, az új helyzethez való igazodás gyorsabb ütemére van szükség. A feszültségforrások feloldását elsősorban a végrehajtás szférájában kell vizsgálni és a lehetőségeknek megfelelően a helyi sajátosságokhoz igazítani, lehetőséget teremtve ezzel a minél nagyobb operativitás és rugalmasság megvalósulásához. Jelen helyzetben a főerőkifejtést a hadtápszolgálatokat nyomasztó információ éhség és annak időbeni biztosításának lefedésére, a biztosítandó területnek megfelelő teljes terjedelmű jogosultság megadásra, ezek részterületei biztosítására, a feltételrendszerek minél magasabb fokú rendelkezésre állítására kell összpontosítani. Látnunk kell, hogy az ellátási tevékenység gyakorlati megjelenése - különösen béke készenlét időszakában - egyfajta minősítő mutatóként is funkcionál.